

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Delbetänkande från Miljömålsberedningen med förslag om en klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige, SOU 2016:47.

Inledning

Klimatfrågan förutsätter långsiktiga perspektiv inom alla samhällssektorer – civilsamhälle, politik, näringsliv inklusive finansmarknadens aktörer. Långsiktighet är en nödvändig förutsättning för den omställning samhället står inför. Svenska kyrkan välkomnar att Miljömålsberedningen uppnått en bred politisk enhet i sitt betänkande. Det borgar för att Sverige ska kunna föra en långsiktig klimatpolitik.

Tillsammans med kyrkor världen över har Svenska kyrkan länge arbetat för en rättvis och hållbar framtid. Klimatfrågan är inte bara en utmaning för oss i Sverige, utan angår hela världen. Hårdast drabbas människor som redan lever i fattigdom och utsatthet och som har knappa resurser för att anpassa sig till nya förhållanden.

Svenska kyrkan har valt att kommentera följande förslag och bedömningar som görs i betänkandet:

- Svenska kyrkan anser att etappmålen som föreslås läggas till 2030 och 2040 borde tidigareläggas och hänvisar till Svenska kyrkans tidigare yttrande då vi förordade ett tidigarelagt näranollutsläpp till år 2035.
- Svenska kyrkan stödjer förslaget att åtgärder inom alla politikområden ska integrera klimataspekten.
- Svenska kyrkan stödjer regeringens ambition att driva på för att EU ska höja sina klimatambitioner.
- Svenska kyrkan delar betänkandets bedömning när det gäller att skogen bör ha jämbördiga mål för uthållig produktion och bibehållandet av biologisk mångfald
- Svenska kyrkan vill betona att resurser från ett uthålligt jord- och skogsbruk ska kunna användas i omställningen till ett biobaserat samhälle
- Svenska kyrkan efterlyser en utvecklad helhetssyn på skogens roll inom bioekonomin, som kolsänka, för ekosystemtjänster och som resurs för människors välbefinnande.
- Svenska kyrkan önskar se en förbättrad uppföljning av utsläpp kopplade till konsumtion, import och export.
- Svenska kyrkan anser att ekonomiska styrmedel behövs för att minska de ökande utsläppen från flygsektorn, och även inom sjöfartssektorn.
- Svenska kyrkan anser att de etiska, existentiella och andliga perspektiven behöver stärkas i betänkandet och införlivas i svensk klimatpolitik eller klimatstrategi på ett tydligt sätt.

Etappmålen

Svenska kyrkan anser att etappmålen som föreslås läggas till 2030 och 2040 borde tidigareläggas med hänvisning till vårt tidigare yttrande då vi förordade ett tidigare näranollutsläpp till år 2035.

Parisavtalet medför att världens länder måste höja ambitionerna i sina klimatåtaganden. Forskningen blir allt mer tydlig med att världen befinner sig i ett läge där människans påverkan på klimatet redan har, och kommer att få, betydande konsekvenser för vår framtid tillsammans. I klimatkonventionen finns också en tydlig skrivning om att vi har ett gemensamt men differentierat ansvar att handla för att minska klimatförändringarna. Störst ansvar vilar på de rika länderna med kapacitet att ställa om. I delbetänkandet finns tydliga hänvisningar till Parisavtalet och vikten av ambitionshöjningar.

De etappmål som ligger i förslaget bygger på det långsiktiga målet att 2045 nå nettonollutsläpp. I Svenska kyrkans tidigare yttrande över *Ett klimatpolitiskt ramverk* (SOU 2016:21) förordade Svenska kyrkan en ambitionshöjning till att 2035 nå näranollutsläpp. I linje med det så bör också etappmålen tidigareläggas. En periodisk översyn med kortare intervaller som tillåter skärpningar av delmålen skulle minska risken för att tappa fart i arbetet med att minska utsläppen. Det kan vara fallet att ett mål satt till 2030 nås utan större ansträngning i förtid. Om så sker, bör det finnas mekanismer för att kunna höja ambitionerna.

En integrerad klimatpolitik

Svenska kyrkan stödjer förslaget att införa åtgärder för att alla politikområden ska integrera klimataspekten. Detta ligger också i linje med den i riksdagen antagna politiken för global utveckling (PGU).

Eftersom klimatfrågan har bäring på många olika sektorer inom samhället är det av vikt att klimatfrågan beaktas inom alla politikområden. Om inte, riskerar klimatpolitiken att bli verkningslös. Klimatutmaningen handlar om en omställning av hela samhällsstrukturen. Vi efterlyser fler tydliga målsättningar och sektorsmål för de sektorer där utsläppen är som störst. Detta gäller inte minst för flygsektorn, den svenska konsumtionen samt jordbrukssektorn.

Sverige som pådrivande i EU

Svenska kyrkan stödjer regeringens ambition att driva på för att EU ska höja sina klimatambitioner. EU är en viktig aktör och höjda ambitioner är en grundförutsättning för att återspegla Parisavtalets betydelse inom unionen.

Klimatomställning handlar om mer än ekonomi och tekniska lösningar

Svenska kyrkan anser att Sverige ska vara ett föregångsland i klimatomställningen och att denna omfattar mer än tekniska och ekonomiska dimensioner. Att utmana traditionellt tänkande kring ekonomisk tillväxt och hur arbetsliv och samhälle kan utformas, är avgörande om vi ska minska växthusgasutsläppen till de nivåer som krävs för att klara 2-gradersmålet och helst 1.5-gradersmålet. De ansatser som finns om biobaserad ekonomi, cirkulär ekonomi inklusive delningsekonomi, är i rätt riktning men de behöver få större utrymme.

I betänkandet nämns ofta vikten av kostnadseffektivitet, men inte en enda gång nämns det moraliska eller etiska ansvaret att handla. Rättviseaspekten behöver lyftas tydligare. Om Sverige ska vara ett föregångsland i klimatomställningen, måste det också finnas ett etiskt moment som betonar rättviseaspekten i klimatfrågan. Detta innefattar ett erkännande av hur Sveriges historiska utsläpp påverkar människor som lever i fattigdom och utsatthet, framför allt i utvecklingsländer, och att industrialiserade länder, däribland Sverige, har en skyldighet att handla. Det finns etiska, existentiella och andliga aspekter på klimatfrågan som vi har lyft fram tillsammans med andra kyrkor och trossamfund världen över. Det framhålls t.ex. i Biskopsmötets *Ett biskopsbrev om klimatet* och i *Påvens encyklika om miljön*. Vi i den rika världen måste svara an emot dessa aspekter.

Skogen och klimatet

Svenska kyrkan delar beredningens bedömning att målen för uthållig produktion och bibehållandet av biologisk mångfald ska vara jämbördiga. Vi delar också grundsynen att resurser från ett uthålligt jord- och skogsbruk ska kunna användas i omställningen till ett biobaserat samhälle. Vi efterlyser dock en

mer utvecklad helhetssyn på skogens roll – i övergången till en bioekonomi, som kolsänka, för ekosystemtjänster och som resurs för människors välbefinnande.

Betänkandet belyser ett antal inneboende målkonflikter gällande skogens användning. Ett exempel där betänkandets förslag kan leda till inoptimala effekter är att användningen av skogen som kolsänka inte kommer att kunna ställas mot andra sätt att minska utsläppen när utsläppsmålen ska redovisas. Ett annat exempel där helhetssynen brister gäller kolavgången från organogena skogsjordar. Där beaktas enbart effekterna på växthusgaser som avgår från marken som grund för förslagen, trots att de möjliga åtgärderna kan ge stora effekter på skogsproduktion (inklusive substitutionseffekter) och biologisk mångfald.

Utsläpp från importerad konsumtion

Svenska kyrkan välkomnar miljömålsberedningens bedömning att regeringen bör överväga att vidta åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser kopplat till konsumtion, vilket i sin tur är relaterat till export och import. Vi efterlyser samtidigt tydliga förslag på hur de konsumtionsrelaterade utsläppen, som motsvarar en ansevärd del av de svenska nationella utsläppen, ska minska. Det behövs tydliga etappmål för att minska utsläppen kopplade till svensk konsumtion. Även om beräkningarna är komplicerade, är det ingen tvekan om att här finns en viktig del av utsläppen som också bör läggas till de svenska gemensamma klimatutsläppen.

Flyg och sjöfart

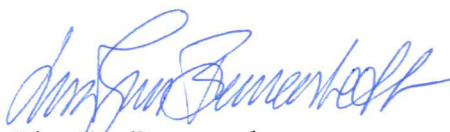
Flygresandet i Sverige och världen fortsätter att öka, men ekonomiska styrmedel för att minska utsläppen har inte presenterats i betänkandet. Samma sak gäller sjöfarten. Principen om att "förorenaren betalar" måste implementeras också inom dessa två sektorer. Om Sverige ska vara en aktiv och pådrivande part för en mer ambitiös klimatpolitik, behövs en tydlig strategi och politik för hur utsläppen inom flyg- respektive sjöfartssektorn ska kunna minska framöver.

Uppsala den 20 oktober 2016

På kyrkostyrelsens vägnar

+ Antje Jackelén

Antje Jackelén
Ärkebiskop, ordförande

Lisa-Gun Bernerstedt
Avdelningschef

